

مصاحبه با معاون وزیر نفت و مدیرعامل شرکت پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی

اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی، نوسازی و بهینه‌سازی پالایشگاه‌های کشور

مصرف رو به تزاید انرژی بخصوص فرآورده‌های نفتی به یکی از دغدغه‌های اصلی تأمین‌کنندگان انرژی کشور تبدیل شده است که در این بین معضل میزان مصرف و تأمین بنزین از حساسیت و ویژگی خاصی برخوردار است. در اواخر بهمن ماه سال گذشته اولین همایش بین‌المللی صنعت پالایش به منظور تبیین جایگاه ایران در بازار فرآورده‌های نفتی، چالش‌ها و چشم‌اندازهای این صنعت و نیز تعامل بیشتر با شرکت‌های بین‌المللی جهت روزآمد کردن و ارتقاء بهره‌وری پالایشگاه‌ها و توسعه بخش پائین‌دستی صنعت نفت برگزار گردید.

جهت ارزیابی همایش مذکور و کسب اطلاع از برنامه‌های آتی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی مصاحبه‌ای با آقای مهندس نعمت‌زاده، مدیرعامل این شرکت صورت گرفته که متن آن برای اطلاع خوانندگان محترم نشریه ارائه می‌گردد؛ بدون شک موفقیت این تعامل بین‌المللی در گرو استقرار و تداوم آن خواهد بود و پیش‌بینی می‌شود که برگزاری این گونه همایش‌ها به صورت دوره‌ای تکرار گردد.

ایجاد ارزش افزوده، بی‌نیازی از واردات فرآورده مخصوصاً بنزین و نفت گاز، اشتغال‌زایی و بسیاری موارد دیگر حائز اهمیت می‌باشد بنابراین ما بنا را بر اولویت‌بندی قرار نداده‌ایم، لکن موضوع تأمین اعتبارات ارزی و ریالی طرح‌ها است که می‌تواند زمان اجرای یک سرفصل را بر دیگری مقدم یا مؤخر نماید، مسلماً طرح‌های توسعه‌ای مستلزم سرمایه‌گذاری کمتری می‌باشند تا طرح‌های بنیادی و تأمین اعتبارات آنها قابل حصول‌تر است، ضمناً زمان اجرای طرح‌های توسعه‌ای هم کمتر از زمان اجرای طرح‌های بنیادی است، این موارد می‌تواند در مدت زمان دستیابی به نتیجه و بهره‌برداری از طرح‌ها بسیار اثر گذار باشند.

۴ برای فراهم کردن زمینه فعالیت گسترده بخش خصوصی در بخش پائین‌دستی و صنعت به ویژه صنعت پالایش چه اقداماتی به عمل آورده‌اید؟

لازم است به اطلاع برسانم هم اکنون هم بسیاری از امور جاری بهره‌برداری از پالایشگاه‌های موجود به بخش خصوصی واگذار شده است، این موارد به غیر از امور خدماتی مانند ایاب و ذهاب، رستوران، فضای سبز، امور دفتری و غیره می‌باشند. جهت اطلاع حجم متنابهی از امور فنی پالایشگاه‌ها، از جهت تولید، توزیع، تقسیم و مصرف برق فشار قوی پالایشگاه‌ها، تعمیرات ماشین‌آلات سنگین و سبک، تعمیرات و نگهداری مخازن نفت‌خام و فرآورده، عملیات شن‌پاشی و رنگ‌آمیزی، عملیات داربست‌بندی، و اهم تعمیرات اساسی واحدهای فرآیندی، و بسیاری موارد دیگر در اختیار بخش خصوصی می‌باشد، علاوه بر آن واحدهای تولید روغن موتور و واحدهای تولید قیر دمیده کلاً به بخش خصوصی واگذار شده است، امید است با اجرای طرح‌های توسعه‌ای و بهینه‌سازی پالایشگاه‌ها و افزایش سودآوری از تصفیه هر بشکه نفت خام، شرایط برای ارائه سهام پالایشگاه‌های نفت در بازار بورس و یا واگذاری عملیات بهره‌برداری یا مدیریت از پالایشگاه‌ها تحت آئین‌نامه‌های خاص که متضمن اجرای اصل ۴۴ بوده باشد، فراهم گردد.

۵ در اجلاس، برنامه ساخت پالایشگاه‌های جدید را اعلام نمودید آیا بهتر نیست شرکت شما در موضع تهید و تسهیل ساخت این پالایشگاه‌ها توسط بخش خصوصی قرار گیرد و مشارکت کند تا خود رأساً اقدام کند؟

لازم است به آگاهی برسانم که طرح‌های توسعه‌ای شرکت ملی پالایش و پخش از این پس و محققاً با سرمایه‌گذاری بخش خصوصی صورت می‌پذیرد، شرکت‌های خصوصی ایرانی یا خارجی به صورت مشارکت یا به طور مجزا می‌توانند با شرکت ملی پالایش و پخش در این طرح‌ها شریک شوند، توجه داشته باشید طرح‌های پالایشگاهی که مجوز آن به بخش خصوصی واگذار شده، چندان موفق نبوده برخی از این طرح‌ها، بعد از گذشت ۵ یا ۶ سال هنوز به بهره‌برداری نرسیده‌اند، بنابراین حضور شرکت ملی پالایش و پخش در این پروژه‌ها به علت وجود نیروهای متخصص و کارشناس در امر طراحی، ساخت و بهره‌برداری از پالایشگاه‌های جدید و برنامه‌ریزی‌های کلان چشم‌انداز توسعه و کنترل تولید، مصرف و تأمین بازار مصرف

۶ اقتصاد انرژی وظیفه خود می‌داند که از آقای مهندس علاقه‌بند، دبیر اجلاس که نقش به‌سزایی در برپایی هر چه باشکوه‌تر اجلاس و نیز همکاری بی‌شائبه‌ای با رسانه‌های کشور داشته‌اند و امکان تحقق این مصاحبه را فراهم نمودند تشکر و قدردانی نماید. کنفرانس برگزار شده را چگونه ارزیابی می‌کنید و فکر می‌کنید در برنامه‌های آتی شما، چه نقشی را ایفا خواهد نمود؟

برگزاری کنفرانس را موفق ارزیابی می‌نمایم، زیرا در همین مدت کوتاه که از برگزاری آن گذشته است، پیام‌های فراوانی از کشورهای مختلف دریافت نمودیم که نظر ما را تأیید می‌نماید و شرکت‌کنندگان مراتب قدردانی و سپاس خود را در موارد مختلف اعم از نحوه برگزاری، ارائه سخنرانی‌ها، میزگردها و ملاقات‌ها اعلام نموده‌اند.

به طوریکه قبلاً باطلاع رسید، هدف از برگزاری اجلاس، ارائه وضعیت موجود و چشم‌انداز آتی صنایع پالایش نفت کشور، مخصوصاً طرح‌های توسعه‌ای پالایشگاه‌ها و طرح‌های بنیادی مراکز پالایشی جدید صنعت پالایش بود که به نحو احسن تشریح و ارائه گردید، مسلماً شرکت‌های بزرگ نفتی اعم از صاحبان لیسانس فن‌آوری، و سرمایه‌گذاران بین‌المللی، اطلاعات ارزشمندی را در حد کفایت از این برنامه‌ها به عنوان ره‌آورد این کنفرانس به همراه خواهند برد که می‌تواند انگیزه و جاذبه کافی را برای مشارکت آنها چه به صورت شرکت با پیمانکاران ایرانی طرح‌ها یا به صورت مشارکت با شرکت ملی پالایش و پخش، فراهم نماید، مخصوصاً اینکه اطلاعات لازم به صورت نرم‌افزاری و مکتوب در نشریات متعدد و متنوع کنفرانس در یک مجموعه کامل به شرکت‌کنندگان اهداء گردید.

۷ آیا در حاشیه کنفرانس، قراردادهای یا تفاهم‌نامه‌هایی هم به امضاء رسیده است؟

ملاقات‌های فراوانی با شرکت‌های اروپایی و آسیایی شرکت‌کننده، در سطح مدیران عامل مسئول، مدیران ارشد اجرایی و مدیران فایناس و اقتصادی شرکت‌ها در طول مدت اجرای کنفرانس بین‌المللی برگزار گردید.

آنچه از این ملاقات‌ها مستفاد می‌گردد، اشتیاق و آمادگی شرکت‌های بزرگ بین‌المللی در خصوص مشارکت در طرح‌های صنعت پالایش بود که محققاً بدون دست‌آورد‌های اجرایی نخواهد بود و بهتر است اخبار آن پس از قطعی شدن مشارکت‌ها اعلام گردد.

۸ در برنامه‌های شرکت بازسازی و نوسازی پالایشگاه‌های موجود و ساخت پالایشگاه‌های جدید کدامیک اولویت بیشتری دارد؟

مسلماً برنامه‌ها به صورت موازی و همزمان به مرحله اجرا گذارده شده‌اند و اهمیت و اولویت هر یک کمتر از دیگری نیست، نوسازی، ارتقاء کیفی و بهینه‌سازی پالایشگاه‌ها، از نظر اجرای اصل ۴۴ و فرمان مقام معظم رهبری در راستای افزایش سودآوری پالایشگاه‌ها و حضور بخش خصوصی در فعالیت‌های پالایش نفت کشور حائز اهمیت بوده و طرح‌های بنیادی و احداث پالایشگاه‌های جدید از نظر تأمین فرآورده‌های نفتی،

به نظر شما آیا بهتر نیست ما پالایشگاه‌های شمال کشور را آماده کنیم که در حد امکان نفت خام آسیای میانه را جذب کنند و نفت را از جنوب حمل نکنیم و اگر موافق هستید چه تمهیداتی در این رابطه اندیشیده شده؟

همانگونه که مستحضرید، آن مقدار نفت خام که از بازار آسیای مرکزی قابل حصول می‌باشد، هم اکنون از طریق بندر نکا در حاشیه دریای خزر دریافت و به وسیله خط نکا - ری به پالایشگاه‌های تهران و تبریز انتقال می‌یابد، همچنین، این دو پالایشگاه با اجرای پروژه‌های لازم، امکان تصفیه این نوع نفت خام را فراهم نموده‌اند.

اما نکته‌ای که حائز اهمیت می‌باشد این است که در شرایط فعلی ما هنوز به ظرفیت کامل طرح‌ها در دو پالایشگاه فوق نرسیده‌ایم بنابراین سرمایه‌گذاری بیشتر در زمینه پالایش نفت خام حوزه کشورهای آسیای مرکزی را به مصلحت نمی‌دانیم، مخصوصاً اینکه با بهره‌برداری از خط انتقال باکو - جیهان و تمهیداتی که شرکت‌های نفتی بین‌المللی در این کشورها اندیشیده‌اند، سرمایه‌گذاری بیشتر در این طرح‌ها را مخاطره‌آمیز پیش‌بینی می‌کنیم.

برای جلوگیری از سوخت و ضایعات پالایشگاه‌ها و سایر تأسیسات پائین دستی و بهینه‌سازی مصرف سوخت آنها چه اقداماتی در دست است و آیا فکر نمی‌کنید که صنعت نفت باید در این امر خطیر پیشتاز باشد؟

جهت اطلاع، شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران، بین سال‌های ۲۰۰۳ تا ۲۰۰۴ میلادی یک برنامه کامل مطالعات نظام عملکرد و بهره‌وری (Benchmarking) را در همه پالایشگاه‌های نه‌گانه کشور به مرحله اجرا گذارد. دستاوردهای این مطالعات که در آن پالایشگاه‌های ما و ۶۳ پالایشگاه در سراسر دنیا از نظر عملکرد و هزینه‌های بهره‌برداری، مخصوصاً هزینه‌های سوخت و ضایعات هیدروکربوری با یکدیگر مقایسه شده‌اند، نشانگر فاصله عملکرد ما با سطح بین‌المللی بود، بنابراین از سال ۲۰۰۴ میلادی با نگرش به نتایج Benchmarking پروژه‌های متعددی را در پالایشگاه‌های کشور به مرحله اجرا گذارده و جهت پر کردن شکاف موجود بین عملکرد ما و عملکرد جهانی اقدامات اساسی به عمل آمد که نتایج آن بسیار چشمگیر و قابل توجه بودند، از آن جمله می‌توان به یک مورد افزایش ۲ میلیون لیتر بنزین در روز فقط در پالایشگاه بندرعباس اشاره نمود، با توجه به ساختار پالایشی و الگوهای فرآیندی قدیمی در اکثر پالایشگاه‌های کشور، بقیه تغییرات و اصلاحات، مستلزم سرمایه‌گذاری و تعریف پروژه‌های خرد و کلان می‌باشد، در این رابطه، شرکت ملی پالایش و پخش طی قراردادی با دو شرکت هلندی و انگلیسی و با مشارکت شرکت‌های ایرانی از سال جاری پروژه ارتقاء کیفی، بهینه‌سازی و افزایش سودآوری را به مرحله اجرا گذارده است، در این طرح‌ها زمینه‌های ارتقاء بهره‌وری به صورت عملی مورد بررسی قرار گرفته و با اجرای پروژه‌های لازم، سطح بهره‌وری پالایشگاه‌های کشور به سطح پالایشگاه‌های نمونه دنیا ارتقاء خواهد یافت، مدت اجرای مطالعات یکسال پیش‌بینی می‌شود.

فرآورده‌های نفتی در داخل، به عنوان یک طرف قرارداد، در حد ۵۰ درصد مشارکت، الزامی و متضمن موفقیت اجرای به موقع طرح و ساختار پالایشی مناسب برای کشورمان خواهد بود.

با توجه به تغییر ترکیب نفت خام‌های ایران نسبت به زمان طراحی و ساخت پالایشگاه‌های قدیمی، در کنار بازسازی و نوسازی برای انعطاف بخشی به پالایشگاه‌ها از نظر جذب انواع نفت خام‌ها خصوصاً نفت خام‌های سنگین تر چه تمهیداتی اندیشیده شده است؟

البته پالایش نفت خام‌های فوق سنگین حوزه‌های نفتی سروش و نوروز و این نوع نفت خام‌ها در دستور کار طرح‌های توسعه‌ای می‌باشند، ساختار پالایشی و الگوهای فرآیندی این پالایشگاه‌ها در بخش پائین دستی (Down Stream) به گونه‌ای طراحی شده اند که حداکثر استحصال فرآورده‌های سبک و ارزشمند از این نوع نفت خام‌ها میسر می‌گردد لکن باید توجه نمود که قیمت تمام شده پالایشگاه‌های نفت خام فوق سنگین بسیار گران‌تر از پالایشگاه‌های نفت خام سبک خواهد بود با توجه به تفاوت قیمت هر بشکه نفت خام از انواع فوق، بدیهی است که مدت بازپرداخت کل اعتبارات مالی طرح تفاوت چندانی نخواهد داشت، به طور مثال با یک تفاوت ۵ دلار در هر بشکه نفت خام برای یک پالایشگاه با ظرفیت ۲۰۰ هزار بشکه در روز، روزانه فقط یک میلیون دلار ما به التفاوت قیمت نفت خام خواهد بود. امروزه در اکثر طرح‌های پالایشگاهی در بازار جهانی، پالایش نفت خام‌های فوق سنگین در دستور کار می‌باشد. ضمناً به منظور کاربری نفت خام‌های فوق سنگین و نامرغوب در پالایشگاه‌های فعلی به عنوان بخشی از خوراک نیز، طرح‌هایی در دست اجراست.

